

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaupunginhallitus antoi sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon:

Huomiot esityksen sosiaali- ja terveysvaikutuksiin:

Esityksessä ehdotetaan alkoholijuomisen vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä muutettavaksi siten, että sallittaisiin luvanvaraiseen vähittäismyyntiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien lisäksi enintään 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät käymisteitse valmistetut alkoholijuomat.

Tämä tarkoittaa, että alkoholin saatavuuden lisääminen koskisi olutta, siideriä ja viiniä. Valmistustapaa koskevalla vaatimuksella todennäköisesti pyritään estämään vahvempien alkoholisekoitusten myynnin kasvua ja vähentämään siten uudistusten haitallisia vaikutuksia erityisesti nuorille aikuisille.

Alkoholilakia uudistettiin viimeksi vuonna 2018, jolloin luvanvaraista myyntiä laajennettiin, ravintoloiden aukioloaikoja vapautettiin ja anniskeluoikeuksia yhtenäistettiin. Haittojen vähentämiseksi alkoholijuomaveroa korotettiin vuonna 2018, 2019 ja 2021. Lakimuutoksen seurauksena ennustettiin alkoholiehtoisten kuolemien lisääntyvän ja näin on THL:n tutkimusten perusteella myös tapahtunut. Tätä on käsitelty myös esityksen vaikutusten arvioinnissa.

Esityksessä kuvataan eri lähteisiin viitaten, että alkoholin saatavuuden lisäämisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Erityisesti nostetaan esiin vanhempien alkoholinkäytön kielteiset vaikutukset lapsiin sekä alkoholin käytön riskien korostuminen nuorilla. Sosiaali- ja terveysvaikutusten näkökulmasta esitystä ei voida siis pitää kannatettavana, sillä esitys lisää alkoholin saatavuutta ja näin kasvattaa alkoholihaittoja ja niiden hoidon kustannuksia yhteiskunnassa.

Huomiot esityksen elinkeinotoimintaa koskeviin vaikutuksiin:

Esityksen vaikutukset elinkeinotoimintaan ovat todennäköisesti melko vähäisiä, mutta pääsääntöisesti positiivisia.

Alkoholipolitiikkaan liittyvien monien laki- ja veromuutosten sosiaali- ja terveysvaikutuksia ja yhteisvaikutuksia vähittäiskauppaan, matkailu- ja ravitsemusalaan ja panimoalaan pitää arvioida ja seurata. Esimerkiksi viinien ja alkoholijuomien kiristynyt verotus vuonna 2024 voi vaikuttaa kulutuksen siirtymiseen ravintoloista koteihin. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia erityisesti ravintola-alan korkean profiilin toimijoille. Tilannetta on syytä seurata erityisesti kansanterveydellisistä näkökulmista.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevien säännösten muuttaminen esityksen mukaisesti lisäisi pienpanimoiden erikoisoluiden myyntiä ja jossain määrin parantaisi alan työllisyyttä.

Uudistus ei juuri vaikuta päivittäistavarakaupan kokonaismyyntiin tai työllisyyteen. Uudistus voi kuitenkin vaikuttaa positiivisesti pienempien elintarvikekauppojen elinvoimaisuuteen. Uudistus voi tällöin rajatussa määrin auttaa säilyttämään pienemmän päivittäistavarakaupan tai elintarvikekioskin asemaa lähipalveluna.

Pykälien 17 ja 26 uudistamisella on joka tapauksessa paljon pienempi vaikutus ravintolatoimintaan kuin esimerkiksi suunnitelluilla veromuutoksilla. Lisäksi mainittujen käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien kuten kotimaisten pienpanimoiden erikoisoluiden myynti olisi mahdollista myös vähittäismyyntiluvan saaneille ravintoloille.

Eid Terttu

Helsingin kaupunki - Helsingin kaupunginhallitus 20.11.2023 § 684